

ÇOCUKLARIN GÖZÜNDEN EVDEKİ TEKNOLOJİK ARAÇLAR¹

Öğr. Gör. Dr. Hande GÜNGÖR*

Prof. Dr. Hülya GÜLAY OGELMAN**

Uzm. Hatice ERTEN SARIKAYA***

Doç. Dr. Özlem KÖRÜKÇÜ****

ÖZ

Bu araştırma, okul öncesi dönem 5-6 yaş çocukların teknolojik araçlara yönelik bakış açılarını ve kullanım alışkanlıklarını ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu amaç kapsamında, okul öncesi kuruma devam eden 5-6 yaş çocukların, evlerinde kullanılan teknolojik araçları sevip sevmedikleri, seviyorlarsa eğer sevme nedenleri, bu araçları hangi amaç için ve kiminle kullandıkları, çocukların bu araçları kullandıklarında anne babalarının izin vermediği ve evde bu araçları kimlerin (anne, baba, kardeş vb.) kullandığı belirlenmiştir. Çalışmada, çocukların teknoloji kullandıkları, televizyon, taşınabilir bilgisayar, tablet ve akıllı cep telefonlarının kullanımı ile sınırlandırılmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu, Denizli’de dördü bağımsız ana okul ve üçü ilkökula bağlı anasınıflı olmak üzere yedi okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 5-6 yaşındaki 71’i (%43.8) kız; 91’i (%56.2) erkek 162 çocuk oluşturmaktadır. Araştırmada, çocukların kişisel bilgileri, kişisel bilgi formları ile ailelerden elde edilirken, çocukların teknoloji kullandıkları ile ilgili bilgiler, araştırmacılar tarafından çocuklarla görüşülerek sağlanmıştır. Bu görüşmeler, “Çocukların Teknoloji Kullanımlarını Belirleme Çocuk Formu” na kaydedilmiştir. Araştırmanın verileri, frekans ve yüzde dağılımları doğrultusunda hesaplanmıştır. Araştırma sonuçlarında, çocukların çoğunluğunun evinde taşınabilir bilgisayar, tablet bilgisayar, akıllı telefon; tamamının evinde ise televizyon bulunduğu belirlenmiştir. Katılımcıların taşınabilir bilgisayar, tablet bilgisayar ve akıllı cep telefonunu kullandıklarında anne babaların büyük çoğunluğunun izin verdiği ve çocukların bu araçları yalnız başlarına kullandıkları görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Teknolojik araçlar, okul öncesi dönem çocuğu, teknoloji kullanımı.

TECHNOLOGICAL TOOLS IN THE HOUSE THROUGH THE VIEWS OF CHILDREN

ABSTRACT

This research was carried out in order to reveal the attitudes and usage habits of pre-school age 5-6 year old children towards technological tools. Within the scope of this aim, the children aged 5-6 who are going to pre-school institutions, whether they like the technological tools used in their homes, if they like it, the reasons they like, the purpose for which they use these vehicles and who they use, who used these tools at home (mother, father, brother, etc.) were determined. In the study, the technology usage of children is limited with the use of televisions, portable computers, tablets and smart phones. The sample group of the study was consisted of 71 (43.8%) girls aged 5 to 6 who were attending seven preschool education

¹ Bu araştırma, 2015 yılında Pamukkale Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından 2014HZZL019 numaralı Hızlı Destek Projesi olarak desteklenmiştir. 25. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi’nde (Antalya, 21-24 Nisan 2016) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

* Pamukkale Üniversitesi, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü. hgungor@pau.edu.tr, Orcid ID: 0000-0002-3016-1775

** Sinop Üniversitesi, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi ABD. ogelman@sinop.edu.tr, Orcid ID: 0000-0002-4245-0208

*** MEB, hatice0417@gmail.com, Orcid ID: 0000-0003-0367-6607

**** Pamukkale Üniversitesi, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü, okorukcu@pau.edu.tr, Orcid ID: 0000-0003-4340-1915

institutions, four of which were independent kindergartens and three of them were pre-school. 91 (56.2%) children were male. In the research, children's personal information was obtained from families with personal information forms, while information about children's technology use was provided by researchers through individual interviews with children. These interviews were recorded in "Child Form for Determining the Technology Uses of Children". The data of the research were calculated in accordance with the frequency and percentage distributions. In the research results, portable computers, tablet computers, smart phones in the home of the majority of children; it was determined that all of them had televisions at home. It was seen that the majority of parents gave permission for the use of portable computers, tablet computers and smart phones and the children used these tools alone.

Keywords: Technological tools, preschool children, use of technology

GİRİŞ

Günümüzde toplumlar sosyal, ekonomik ve kültürel yönden sürekli değişip gelişmektedir. Bu gelişim ve değişmeye neden olan etkenlerin başında kuşkusuz teknoloji gelmektedir. Günlük hayata hızla giren akıllı telefonlar, tabletler, konsol oyunları, gelişmiş bilgisayar teknolojileri eğlence ve iletişim şeklini değiştirmeye başlamış hatta yaşamın vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. Teknolojinin, özellikle de bilgisayar teknolojisinin, hızla geliştiği son yıllarda bilgisayarlar, tabletler, oyun konsolları okul öncesi ve ilkökul çağı çocuklarının oyun materyalleri arasında çok önemli bir yere sahip olmaya başlamıştır (Bencik-Kangal ve Özkızıklı, 2014). Özellikle ev bilgisayarlarının yaygınlaşması çocukların çok erken yaşta teknolojiyle tanışmasına neden olmuştur (Fox ve Schirmacher, 2014). Küçük çocukların erken yaşta ve hızlı bir şekilde teknolojiyle tanışmaları, küçük çocukların teknolojik araçlarla nasıl etkileşime girmeleri gerektiği konusunu da gündeme getirmiştir.

Pediatric Akademisi 0 ile 2 yaş çocukların herhangi bir teknolojik ürüne maruz bırakılmamalarını, 3-5 yaş çocukların günde 1 saat teknoloji kullanımları ile sınırlandırılmalarını ve 6-18 yaş çocukların ise günde 2 saat teknolojik ürün kullanmasını önermektedir (APA, 2013). Bu önerilere rağmen yapılan çalışmalarda çocukların olması gerekenden 4-5 kat daha fazla teknolojik araç kullanabildikleri belirlenmiştir (Common Sense Media, 2013; Pagani, Fitzpatrick, Barnett, Dubow, 2010). Küçük çocuklar yaşamın ilk yıllarında teknolojik araçlarla uzun süre ve kontrolsüz bir şekilde etkileşim halinde olabilmektedir.

Günümüzde çocuklar, ev dışındaki mekânlarda da bireysel ya da grup halinde bu araçları kullanmaktadırlar. Çocuklara yönelik bulunan bazı mobil teknolojik araçlar aşağıda belirtilmiştir (Buckleitner, 2009):

1. Cep telefonu,
2. Oyun konsolları,
3. Tablet bilgisayarlar,
4. Taşınabilir bilgisayarlar,
5. Eğitimsel oyun platformları (özellikle öğrenmeye yönelik içeriği oluşturulmuş oyun konsolları),
6. Elektronik yardımcı öğrenme araçları,

7. Akıllı oyuncaklar,
8. Dijital fotoğraf makinaları,
9. Taşınabilir medya araçları,
10. Elektronik kitap okuyucuları.

Yukarıda belirtilen ve farklı amaçlar için geliştirilmiş mobil araçların, günümüzde akıllı telefonların bünyesinde gelişerek ve etkileşimli olarak bir araya geldiği görülmektedir. Bu özelliklerle ve internet erişimiyle donatılan akıllı telefonların gelecekte toplumsal alanda daha fazla rol oynayabileceği ifade edilmektedir (Common Sense Media, 2013).

Teknolojinin günlük hayata girmesiyle insanların üretimden tüketime ve haberleşmeye kadar bütün yaşamları değişmiştir. Bu değişiklikler çocukları da etkileyebilmektedir. Çocuklar çeşitlenen ve evlerinde rahatça ulaşabildikleri teknolojik araçlarla daha yakından ilgilenmekte ve daha fazla zaman geçirmektedirler. Televizyon ve bilgisayar çocuklarda yeni tutumlar, davranış kalıpları oluşturacak kadar güçlü birer unsur haline gelmiştir (Gill, 2007). Değişen yaşam koşulları içerisinde teknolojik araçlar insanların günlük yaşamlarında gittikçe daha çok yer almaya başlamıştır. İletişim teknolojilerindeki hızlı gelişmeler bir yandan insan hayatını kolaylaştırırken diğer yandan bireysel özgürlükleri kısıtladığı gözlenmektedir (İnam, 1999).

TÜİK, 2016; TÜİK, 2017 raporları incelendiğinde, bugün toplumun çok büyük bir kısmının evlerinde, televizyon, akıllı telefon, tablet gibi teknolojik araçların bulunduğu ve bu evlerde internete erişiminin sağlandığı söylenebilir. TÜİK (2016) raporunda evlerin %96,9'unda cep telefonu veya akıllı telefon bulunduğu belirtilmektedir. TÜİK 2017 raporunda bu oran %98 olarak görülmektedir. TÜİK, (2017) raporuna göre internet erişimi olan hanelerin oranı ise %81'dir. Hızla kullanımı artan ve çoğu insanın günlük hayatının ayrılmaz bir parçası haline gelen bu araçlar, ebeveynlerini model alan okul öncesi çocuklarının da ilgisini çekmektedir (Özkılıç-Kabul, 2019). Ulusoy ve Bostancı, (2014) son on yılda çocukların vakitlerinin büyük bir bölümünü internet, televizyon, bilgisayar, akıllı telefon ve diğer teknolojik araçlarla geçirmeye başladıklarını belirtmektedir. Teknolojinin erişiminin bu kadar kolay olması çocukların boş zamanları değerlendirmek için yaptıkları etkinlikleri de farklılaştırmıştır. Teknoloji kullanımlarına ayrılan süre artmış ve çocuklar akranları ile yüz yüze iletişim kurarak oynamak yerine, teknolojik cihazlar ile bireysel oyunları tercih etmeye başlamışlardır (Rosen ve diğ., 2014). Teknoloji araçlarının (tablet bilgisayar, taşınabilir bilgisayar ve akıllı telefon gibi) çocuklar üzerinde toplumsal ve bireysel gelişimlerini destekleyici yanlarının (Johnson, 2006; Güngör, Gülay-Ogelman, Ertan-Sarikaya ve Körükçü, 2015; Valkenburg ve Peter, 2009) yanı sıra çocukların gelişimleri üzerinde olumsuz etkilerinin de olduğu bilinmektedir (Donohue, 2015; Greenfield ve Subrahmanyam, 2003; Özkan, 2017; Rideout ve Hamel, 2006; Zehir, Zehir, Yalçın ve Yalçın, 2019).

Alan yazın incelendiğinde çocukların teknoloji kullanımları ile ilgili çalışmaların sayısı arttığı görülmektedir. Yapılan çalışmalar değerlendirildiğinde, ilkökul ve üst kademedeki çocuklar ile gerçekleştirilen çalışmalar (Ayas ve Horzum, 2013; Bilge, 2012; Demirel, 2018; Karabulut, 2018; Kumcağız ve Gündüz, 2016) olduğu gibi konu

ile ilgili erken çocukluk dönemini kapsayan çalışmaların olduğu da belirlenmiştir (Aral ve Doğan Keskin; 2018; Genç, 2014; Lawrence, Narayan ve Choe, 2020; Özkılıç-Kabul, 2019; Radesky ve diğ., 2020; Şalcı, Karakaya ve Tatlıeşme, 2018). Alan yazında ayrıca okul öncesi dönem çocukların teknolojik araç kullanımları ile ilgili de İngiltere, Almanya, İspanya ve Amerika'da gerçekleştirilmiş ulusal araştırma raporları ile karşılaşmıştır. Amerika Birleşik Devletleri'nde 2013 yılında 0-8 yaş aralığındaki çocuğun 1463 ebeveyni ile yapılan çalışmada çocukların %17'sinin bir mobil aracı en az bir kez kullandığı belirtilmektedir (Common Sense Media, 2013). İngiltere'de yapılan bir çalışmada ise 2013 yılında evlerin ortalama %50'sinde bir tablet bilgisayarın var olduğu tablet bulunan evlerdeki 3, 4, 5 ve 6 yaşındaki çocukların sırasıyla yaklaşık %21, %30, %26 ve %47 oranlarında bu tabletleri kullandıkları ifade edilmektedir (OFCOM, 2013). Bu da özellikle çocukların teknolojik araçlara oldukça yaygın bir şekilde erişebildiklerini göstermektedir. Ailelerin %39'u, çocuklarının günde 11 saatten daha fazla ekran medyasını kullandıklarını ifade etmektedirler (Center on Media and Human Development 2013). Almanya'da 2016 yılında 3-8 yaşlarında 1832 çocuk ve aileleri ile gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre, çocuklu evlerde taşınabilir bilgisayar, tablet bilgisayar ve akıllı cep telefonu bulunma oranlarının daha fazla olduğu belirlenmiştir. Aynı çalışmada 3-8 yaş arası çocukların %1'inin tablet bilgisayar, %5'inin taşınabilir bilgisayar, %15'inin akıllı telefon, %22'sinin kendisine ait televizyonu olduğu görülmektedir (Orde ve Durner, 2016). Bununla birlikte gerçekleştirilen tüm çalışmalarda ortak olan bulgu küçük çocukların evdeki teknolojik araçlardan en fazla televizyon tercih etmeleri olarak belirlenmiştir (Center on Media and Human Development 2013; Common Sense Media, 2013; OFCOM, 2013; Orde ve Durner, 2016). Matsumoto, Aliagas, Morgade, Correro, Galera, Roncero ve Poveda (2016) İspanya'da ulusal düzeyde 0-8 yaş çocukların teknoloji kullanımları ile ilgili kapsamlı bir rapor sunmuşlardır. Çalışma, 16 Avrupa ülkesini kapsayan kapsamlı araştırmanın İspanya ile ilgili kısmını raporlamaktadır. Bu rapora göre, çocukların evde en çok tercih edilen teknolojik aracın televizyon ve tablet olduğu belirlenmiştir. Bilgisayar, akıllı cep telefonu gibi araçlara kıyasla tablet ve televizyonun ebeveyn denetiminde olsa da çocuğun kendisi tarafından daha rahat kullanabildiği ifade edilmektedir. Evlerde çok sayıda teknolojik araç olduğu ve bu teknolojilerin varlığının ailenin yapısından, buldukları konumdan ve gelir düzeyinden bağımsız olduğu bulgular arasındadır. Çalışmada ayrıca, çocukların bu araçları kullanımı hakkında olumlu bir algıya sahip oldukları belirlenmiştir ve ebeveynler ya çocuklarına teknoloji kullanımına sınırlama getirmektedirler ya da teknoloji kullanımını daha yakından izlemek ve hatta onlarla birlikte kullanma yöntemini tercih etmektedirler. Uluslararası düzeyde okul öncesi dönem çocuklarının teknolojik araçları kullanmalarına yönelik çalışmalarda yıllar geçtikçe artış görülmektedir. Türkiye'de ise konu ile ilgili çalışmalarda da artış görülmele birlikte çalışmaların yeterli olmadığı ve artırılması gerektiği söylenebilir.

Okul öncesi dönem, bireyin tüm alanlardaki gelişiminin hızlı, çevresel uyarıcılara açık olduğu, kişiliklerinin şekillenmeye başladığı kritik bir dönemdir. Bu dönemde, çocuğun gelişimini etkileyen birçok faktör vardır. Günümüzde yukarıda özetlendiği şekilde çocukların gündelik yaşamlarında çok erken yaşlardan itibaren teknolojik araçları (televizyon, taşınabilir bilgisayar, tablet, akıllı telefon) kullanmaya başladıkları düşünüldüğünde; bu cihazların kimin kullanım sürelerinin ve bu cihazlarda kullanılan yazılımların da çocukların gelişimini etkileyen faktörler arasında olduğu söylenebilir. Bu

bağlamda, gerçekleştirilen araştırma, okul öncesi kurumlarına devam eden 5-6 yaş çocuklarının belirlenen teknolojik araçları sevip sevmedikleri, gerek kendilerinin gerekse aile üyelerinin teknolojik araçları kullanım alışkanlıklarına ilişkin görüşlerini tespit etmeye yönelik olması nedeniyle önem taşımaktadır.

Araştırma kapsamında aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Okul öncesi dönem çocuklarının taşınabilir bilgisayar kullanma alışkanlıkları nasıldır?
2. Okul öncesi dönem çocuklarının taşınabilir bilgisayarla ilgili görüşleri ve taşınabilir bilgisayarı kullanma alışkanlıkları nasıldır?
3. Okul öncesi dönem çocuklarına göre aile üyelerinin taşınabilir bilgisayar kullanma alışkanlıkları nasıldır?
4. Okul öncesi dönem çocuklarının tablet bilgisayar kullanma alışkanlıkları nasıldır?
5. Okul öncesi dönem çocuklarının tablet bilgisayarla ilgili görüşleri ve tablet bilgisayarı kullanma alışkanlıkları nasıldır?
6. Okul öncesi dönem çocuklarına göre aile üyelerinin tablet bilgisayar kullanma alışkanlıkları nasıldır?
7. Okul öncesi dönem çocuklarının akıllı telefon kullanma alışkanlıkları nasıldır?
8. Okul öncesi dönem çocuklarının akıllı telefonla ilgili görüşleri ve akıllı telefonu kullanma alışkanlıkları nasıldır?
9. Okul öncesi dönem çocuklarına göre aile üyelerinin akıllı telefon kullanma alışkanlıkları nasıldır?
10. Okul öncesi dönem çocuklarının televizyona ilgili görüşleri ve televizyonu kullanma alışkanlıkları nasıldır?

YÖNTEM

Araştırmada, çocukların gözünden teknolojik araçlar ile ilgili durum analizi gerçekleştirilmeye çalışıldığından, betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Karasar'a (2006) göre betimsel çalışmalar; olayların, objelerin, varlıkların, kurumların, grupların ve çeşitli alanların "ne" olduğunu betimlemeye, açıklamaya çalışan çalışmalardır.

Katılımcılar

Araştırmanın örneklem grubunu, Denizli İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı dördü bağımsız ana okul ve üçü ilkokula bağlı anasınıfı olmak üzere yedi okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 5-6 yaşındaki 71'i (%43.8) kız; 91'si (%56.2) erkek 162 çocuk oluşturmaktadır. Çocukların 116'sı (%71.6) 5 yaşında, 46'sı (%28.4) 6 yaşındadır. Çocukların yaş ortalaması, 5 yıl 4 ay 28 gündür. Çocukların tamamı normal gelişim özelliği göstermekte ve anne-babalarıyla birlikte yaşamaktadırlar. Çocukların normal gelişim özelliği gösterdiğine ilişkin bilgiler, anne-babalardan ve öğretmenlerden elde edilmiştir. Kaynaştırma öğrencileri araştırmaya dâhil edilmemiştir.

Araştırmaya katılan çocukların hafta içi ve hafta sonu televizyon izleme ve taşınabilir bilgisayar, tablet bilgisayar, akıllı telefon kullanımlarının ortalama süreleri Tablo 1'de belirtilmektedir:

Tablo 1. Çocukların Hafta içi ve Hafta sonu Teknolojik Araç (Televizyon, Taşınabilir Bilgisayar, Tablet Bilgisayar ve Akıllı Telefon) Kullanım Sürelerinin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Değişkenler	n	\bar{X}	ss
Hafta içi televizyon izleme süresi		36	28
Hafta sonu televizyon izleme süresi	1	18	13
Hafta içi taşınabilir bilgisayar kullanım	1	83.	13
Hafta sonu taşınabilir bilgisayar kullanım	1	48.	70.
Hafta içi tablet bilgisayar kullanım süresi	1	79.	13
Hafta sonu tablet bilgisayar kullanım süresi	1	45.	69.
Hafta içi akıllı telefon kullanım süresi	1	18.	70.
Hafta sonu akıllı telefon kullanım süresi	1	11.	33.
Hafta içi tüm araçları kullanım süresi	1	54	38
Hafta sonu tüm araçları kullanım süresi	1	29	17

*Kullanım süreleri dakika olarak ifade edilmektedir.

Tablo 1 incelendiğinde, çocukların teknolojik araçlar içerisinde hafta içi (\bar{X} =362.41dk) ve hafta sonu (\bar{X} =181.04dk) en çok televizyon izledikleri görülmektedir. Hafta içi (\bar{X} =18.33 dk) ve hafta sonu (\bar{X} =11.48 dk) en az kullandıkları teknolojik aracın akıllı telefon olduğu görülmektedir. Ayrıca çocukların teknolojik araçları, hafta sonuna göre hafta içinde daha uzun süreli kullandıkları anlaşılmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada, çocukların mobil teknoloji kullanımlarını belirlemek için araştırmacılar tarafından oluşturulmuş “Kişisel Bilgi Formu” ve “Çocukların Mobil Teknoloji Kullanımlarını Belirleme Çocuk Formu” kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Çocuklara ve ailelerine yönelik bilgiler yer almaktadır. Formda çocuklarla ilgili cinsiyet, doğum tarihi, okul adı, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, anne yaşı, baba yaşı, anne mesleği, baba mesleği, kardeş sayısı ve kardeş cinsiyeti soruları yer almaktadır.

Çocukların Mobil Teknoloji Kullanımlarını Belirleme Çocuk Formu: Form, bu araştırma kapsamında, araştırmacılar tarafından çocukların teknolojik araçlara yönelik bakış açılarını ve kullanım alışkanlıklarını ortaya koymak amacıyla oluşturulmuştur. Formda, araştırma kapsamındaki dört teknolojik aracın her biriyle ilgili bu araçtan evinde olup olmadığı, bu aracı sevip sevmediği, araçla neler yaptığı, aracı anne-baba-kardeşinin kullanıp kullanmadığı, anne-babasının bu aracı kullanmasına izin verip vermediği, aracı genelde kiminle kullandığı soruları yer almıştır. Formla ilgili, ölçme değerlendirme, teknoloji kullanımı, okul öncesi eğitim ve çocuk gelişimi alanlarında görev yapan beş akademisyenden uzman görüşü alınmıştır.

Çocukların Teknoloji Kullanımlarını Belirleme Ebeveyn Formu: Form, çocukların televizyon izleme, taşınabilir bilgisayar, tablet ve akıllı telefon kullanım sürelerini belirlemeye yöneliktir. Formda, haftanın (hafta içi ve hafta sonu) her günü için sabah 6:00'dan gece 01:30'a kadar 30 dakikalık (5:00-5:30, 5:30-6:00, 6:00-6:30 gibi) zaman dilimleri oluşturulmuştur. Anne-babalar, birlikte çocuklarının hangi zaman

televizyon, taşınabilir bilgisayar, tablet bilgisayar ve akıllı telefonu, hangi zaman diliminde kaç dakika kullandıklarını işaretleyerek, belirtmişlerdir. Form, araştırma kapsamında araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Formla ilgili, ölçme değerlendirme, teknoloji kullanımı, okul öncesi eğitim ve çocuk gelişimi alanlarında görev yapan 5 akademisyenden uzman görüşü alınmıştır. Form, anne ve babalar tarafından doldurulmaktadır.

Uygulama

Proje kapsamında, çocukların mobil teknoloji kullanımlarını belirlemek için, okul öncesi eğitim sınıflarında, öğretmenler ve araştırmacılar tarafından anne-babalara, araştırma hakkında veli toplantısı ve yazılı olarak bilgilendirme yapılmıştır. Bu bilgilendirme toplantısından sonra araştırmaya katılmayı kabul eden anne-babalara araştırmacılar tarafından oluşturulmuş “Çocukların Teknoloji Kullanımlarını Belirleme Ebeveyn Formu” ve “Kişisel Bilgi Formu” dağıtılmıştır. Anne babalardan bu formları doldurmaları ve çocuklarının, televizyon izleme ile taşınabilir bilgisayar, tablet ve akıllı telefon kullanma sürelerini bir hafta boyunca her gün formdaki ilgili zaman dilimlerine kayıt etmeleri istenmiştir. Proje kapsamı içerisinde gerçekleştirilen bu araştırmada veriler, çocuklar ve ailelerinden elde edilmiştir. Çocukların kişisel bilgileri, kişisel bilgi formları ile ailelerden elde edilirken, çocukların teknoloji kullanımları ile ilgili bilgiler, araştırmacılar tarafından çocuklarla bireysel olarak görüşmeler ile sağlanmıştır. Bu görüşmeler, “Çocukların Teknoloji Kullanımlarını Belirleme Çocuk Formu” na kaydedilmiştir. Çalışmada, çocukların teknoloji kullanımları, televizyon, taşınabilir bilgisayar, tablet ve akıllı cep telefonlarının kullanımı ile sınırlandırılmıştır.

Veri Analizi

Araştırmanın verileri, frekans ve yüzde dağılımları doğrultusunda hesaplanmıştır.

BULGULAR

Okul öncesi dönem çocuklarının evlerinde taşınabilir bilgisayar olup olmama durumlarına göre elde edilen bulgular Tablo 2’de belirtilmektedir.

Tablo 2. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Evlerinde Taşınabilir Bilgisayar Olup Olmama Durumlarına Göre Dağılımı

Evde taşınabilir bilgisayar var mı?	f	%
Var	116	71.6
Yok	45	27.8
Belirtilmemiş	1	0.6
Toplam	162	100.0

Tablo 2’ye göre araştırmada yer alan 162 çocuktan 116’sının (%71.6) evinde taşınabilir bilgisayarının olduğu, 45’inin (%27.8) evlerinde taşınabilir bilgisayar olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 3. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Taşınabilir Bilgisayarı Kullanmayı Sevip Sevmemelerine Göre Dağılımı

Taşınabilir bilgisayar kullanmayı seviyor musun?	f	%
Evet	111	95.7
Hayır	5	4.3
Toplam	116	100.0

Tablo 3'te, evinde taşınabilir bilgisayar bulunan 5-6 yaş grubundan çocukların 111'i (%95.7) taşınabilir bilgisayar kullanmayı sevdiğini, 5 çocuk ise (%4.3) ise taşınabilir bilgisayar kullanmayı sevmediğini belirtmiştir.

Tablo 4. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Taşınabilir Bilgisayarı Kullanmayı Sevme Nedenlerine Göre Dağılımı

Taşınabilir bilgisayar kullanmayı neden seviyorsun?	f	%
İçinde oyunlar var	45	40.2
Belirtilmemiş	29	25.9
Film izliyorum, müzik dinliyorum	15	13.4
İçinde, çok eğlenceli ve güzel şeyler olduğu için	12	10.6
İçinde bilgiler var	4	3.6
Resim ve boyamalar yapılabildiği için	4	3.6
Ablam test çözebiliyor	1	0.9
Hiç sıkıcı değil	1	0.9
Seviyorum işte	1	0.9
Toplam	112	100.0

Tablo 4. incelendiğinde, 5-6 yaş çocuklarından taşınabilir bilgisayar kullanmayı sevme nedenlerinin başında "içinde oyunlar var" (%40.2) cevabı verdikleri görülmektedir. Bu cevabı "film izliyorum" (%13.4) ve "içinde eğlenceli şeyler olduğu için" (%10.6) cevapları takip etmiştir. Çocukların 15'inin taşınabilir bilgisayarda "film izledikleri, müzik dinledikleri" için, 12'sinin "içinde çok eğlenceli ve güzel şeyler olduğu için", 4 çocuğun "içinde bilgiler olduğu için" ve 4 çocuğun "resim ve boyamalar yapabildiği için" tablet bilgisayar kullanmayı sevdiğini belirtmişlerdir. Ayrıca sadece 1'er çocuk "ablam test çözebiliyor", "hiç sıkıcı değil" ve "seviyorum işte" şeklinde tablet bilgisayarları sevme nedenlerini açıklamaya çalışmışlardır.

Tablo 5. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Taşınabilir Bilgisayar İle Neler Yaptıklarına İlişkin Dağılımı

Taşınabilir bilgisayar ile neler yapıyorsun?	f	%
Oyun oynuyorum	57	49.1
Oyun oynayıp, bir şeyler (Cd, film) izleyenler	16	13.8
Belirtmemiş	8	6.9
Cd ve video izliyorum	6	5.2

Film izliyorum	5	4.3
Oyun oynayıp, boyama çalışmaları yapanlar	4	3.4
Oyun oynuyorum, müzik dinliyorum	3	2.6
Çizgi film izleyenler	2	1.7
Oyun oynuyorum, resim yapıyorum	2	1.7
Annemle izleriz	1	0.9
Babamla izleriz	1	0.9
Boyama çalışmaları yapan	1	0.9
Cd çalışmaları yapanlar	1	0.9
Dans ederim, çizgi film izlerim	1	0.9
Dayımla konuşurum, oyun oynuyorum	1	0.9
Hiçbir şey	1	0.9
Kullanmıyorum, çünkü izin vermiyorlar	1	0.9
Oyun oynuyorum internete giriyorum	1	0.9
Oyun oynuyorum ve İngilizce öğreniyorum	1	0.9
Oyun oynuyorum, film izliyorum	1	0.9
Oyun oynuyorum, resim yapıyorum	1	0.9
Oyun oynuyorum, şarkı dinliyorum ve çizgi film	1	0.9
Oyun oynuyorum, müzik dinliyorum	1	0.9
Oyun oynayıp, boyama çalışmaları yapanlar	1	0.9
Toplam	116	100.0

Tablo 5. incelendiğinde çocukların evdeki taşınabilir bilgisayar ile en çok yaptıkları etkinliğin sadece oyun oynamak olduğu görülmektedir (f= 57). Bununla birlikte 16 çocuğun da taşınabilir bilgisayar ile hem oyun oynamakta hem de Cd ve film izledikleri ortaya konulmuştur (%13.8). Araştırmaya katılan 8 çocuk taşınabilir bilgisayarlar ile ne yaptıklarını açıklamamışlardır. Altı çocuk "Cd ve video izlediklerini", 5 çocuk "film izlediklerini", 4 çocuğun "oyun oynayıp, boyama çalışmaları yaptıklarını", 3 çocuk "oyun oynayıp, müzik dinlediklerini", 2 çocuk "çizgi film izlediklerini", 2 çocuk ise "oyun oynayıp resim yaptıklarını" ifade etmişlerdir. Bulgulara göre taşınabilir bilgisayarda oyun oynamak, gerek tek başına, gerekse başka etkinliklerle birlikte sıklıkla tercih edilmektedir.

Tablo 6. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Annelerinin Taşınabilir Bilgisayar Kullanma Durumlarına İlişkin Dağılımı

Annen taşınabilir bilgisayar kullanıyor mu?	f	%
--	----------	----------

Belirtilmemiş	1	0.9
Evet	97	83.6
Hayır	18	15.5
Toplam	116	100.0

Araştırmada çocuklarının ifadesi ile 97 annenin taşınabilir bilgisayar kullandığı (%83.6), 18 annenin ise taşınabilir bilgisayar kullanmadığı (%15.5) görülmektedir. 1 kişi ise “annen taşınabilir bilgisayar kullanıyor mu?” sorusuna cevap vermemiştir.

Tablo 7. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Babalarının Taşınabilir Bilgisayar Kullanma Durumlarına İlişkin Dağılımı

Baban taşınabilir bilgisayar kullanıyor mu?	f	%
Belirtilmemiş	2	1.7
Evet	104	89.7
Hayır	10	8.6
Toplam	116	100.0

Tablo 7’deki bilgilere göre, çocuklarının ifadesi ile 104 babanın taşınabilir bilgisayar kullandığı (%89.7), 10 babanın ise taşınabilir bilgisayar kullanmadığı (%8.6) görülmektedir. İki çocuk ise “baban taşınabilir bilgisayar kullanıyor mu?” sorusuna cevap vermemiştir.

Tablo 8. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Kardeşlerinin Taşınabilir Bilgisayar Kullanma Durumlarına İlişkin Dağılımı

Kardeşin taşınabilir bilgisayar kullanıyor mu?	f	%
Evet	56	55.5
Hayır	45	44.5
Toplam	101	100.0

Tablo 8 incelendiğinde çocukların 56’sının kardeşlerinin bilgisayar kullandığı (%55.5), 45’inin kardeşinin ise bilgisayar kullanmadığı görülmektedir.

Tablo 9. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Taşınabilir Bilgisayar Kullanmalarına Anne ve Babalarının İzin Verme Durumlarının Dağılımları

Taşınabilir bilgisayar kullanmana annen-baban izin veriyor mu?	f	%
Belirtilmemiş	1	0.9
Evet	98	84.5
Hayır	17	14.7
Toplam	116	100.0

Tablo 9'a göre çocukların görüşüne göre, %84.5 anne-babanın, çocuğuna, taşınabilir bilgisayar kullanmasına izin verdikleri, sadece %14.7'sinin ise izin vermediği söylenebilir.

Tablo 10. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Taşınabilir Bilgisayarları Kim İle Birlikte Kullandıklarına İlişkin Dağılımları

Taşınabilir bilgisayarını genelde kim ile kullanıyorsun?	f	%
Kendisi	57	49.1
Annesi	26	22.4
Kardeşi	15	12.9
Babası	11	9.5
Belirtilmemiş	6	5.2
Diğer	1	0.9
Toplam	116	100.0

Tablo 10'da çocukların taşınabilir bilgisayarını birinci sırada kendi başına kullandıkları (%49.1), ikinci sırada annesi (%22.4) ve üçüncü sırada kardeşi (%12.9) ile kullandıkları görülmektedir. Araştırmaya katılan çocukların %9.5'inin taşınabilir bilgisayarını babaları ile birlikte kullandıkları görülmektedir.

Tablo 11. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Evlerinde Tablet Bilgisayar Bulunup Bulunmama Durumlarına Göre Dağılımları

Evde tablet bilgisayarınız var mı?	f	%
Belirtilmemiş	1	0.6
Var	90	55.6
Yok	71	43.8
Toplam	162	100.0

Tablo 11'e göre araştırmada yer alan 162 çocuktan, 90 çocuğun (%55.6) evlerinde tablet bilgisayarının olduğu, 71'inde ise (%43.8) evlerinde tablet bilgisayar olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 12. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Tablet Bilgisayarı Kullanmayı Sevme Durumlarına Göre Dağılımı

Tablet bilgisayarını kullanmayı seviyor musun?	f	%
Belirtilmemiş	1	1.1
Evet	83	92.2
Hayır	6	6.7
Toplam	90	100.0

Araştırmaya katılan, evlerinde tablet bilgisayar bulunan (f=116), 5-6 yaş çocukların 83'ü (%92.2) tablet bilgisayar kullanmayı severken, 6 çocuğun (%6.7) tablet bilgisayar kullanmayı sevmediğini belirtmiştir.

Tablo 13. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Tablet Bilgisayarı Sevme Nedenlerine Göre Dağılımı

Tablet bilgisayar kullanmayı neden seviyorsun?	f	%
İçinde oyunlar var	52	57.8
Belirtilmemiş	21	23.3
İçinde, çok eğlenceli ve güzel şeyler olduğu için	9	10.0
Diğer	5	5.5
Babaannem aldığı için seviyorum.	1	1.1
Müzik dinliyorum	1	1.1
İnternete bağlanabildiğim için	1	1.1
Toplam	90	100.0

Tablo 13. incelendiğinde evlerinde tablet bilgisayar bulunan 5-6 yaş çocuklarından 52'sinin "içinde oyunlar var" cevabı verdikleri görülmektedir. Tablo 12'de çocuklardan 21'inin tablet bilgisayarı neden seviyorsun sorusuna cevap vermedikleri belirtilmektedir ayrıca 9 çocuk tarafından "içinde çok eğlenceli şeyler olduğu için" cevabını verdikleri belirlenmiştir.

Tablo 14. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Tablet Bilgisayar İle Ne Yaptıklarına İlişkin Dağılımları

Tablet bilgisayar ile neler yapıyorsun?	f	%
Oyun oynuyorum	64	71.3
Oyun oynuyorum, fotoğraf çekiyorum/bakıyorum ve video çekiyorum/izliyorum	8	7.9
Oyun oynuyorum, film izliyorum, şarkı dinliyorum	6	6.7
Belirtmemiş	5	5.6
Oyun oynuyorum, internete giriyorum	2	2.2
Oyun oynuyorum, çizgi film izliyorum	1	1.1
Oyun oynuyorum, resim yapıyorum	1	1.1
Ablam izin vermediği için bir şey yapamıyorum	1	1.1
Kardeşimle birlikte oyun oynuyorum	1	1.1
Hiç dokunmadım ama gördüm	1	1.1
Toplam	90	100.0

Tablo 14. incelendiğinde çocukların evde tablet bilgisayar ile en çok oyun oynadıkları görülmektedir (%71.3). Ardından sırasıyla oyun oynamanın yanı sıra fotoğraf çektikleri, fotoğraflara baktıklarını (%7.9), oyun oynamaya ek olarak film izledikleri ve şarkı dinlediklerini (%6.7) ve internete girdiklerini (%2.2) belirtmişlerdir. Çocukların %5.6'sının tablet bilgisayarlarla ne yaptıklarını belirtmedikleri görülmektedir. Cevaplar arasında bazı çocukların bir etkinliği bazılarının ise birkaç etkinliği tercih ettiği görülmektedir. Tablet bilgisayarda oyun oynamanın, tek başına yapılan bir etkinlik olmasının yanı sıra farklı etkinliklerle birlikte gerçekleştirildiği ve böylece tablet bilgisayarda en çok tercih edilen etkinlik olduğu görülmektedir.

Tablo 15. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Annelerinin Tablet Bilgisayar Kullanma Durumlarına İlişkin Dağılımları

Annen tablet bilgisayar kullanıyor mu?	f	%
Belirtilmemiş	3	3.3
Evet	52	57.8
Hayır	35	38.9
Toplam	90	100.0

Tablo 15'de araştırmaya katılan çocuklarının ifadesi ile 52 annenin tablet bilgisayar kullandığı (%57.8), 35 annenin ise tablet bilgisayar kullanmadığı (%38.9) görülmektedir. 3 kişi ise "annen tablet bilgisayar kullanıyor mu?" sorusuna cevap vermemiştir (%3.3).

Tablo 16. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Babalarının Tablet Bilgisayar Kullanma Durumlarına İlişkin Dağılımları

Baban tablet bilgisayar kullanıyor mu?	f	%
Belirtilmemiş	2	2.2
Evet	59	65.6
Hayır	29	32.2
Toplam	90	100.0

Araştırmada, çocuklarının ifadesi ile 59 babanın tablet bilgisayar kullandığı (%65.6), 29 babanın ise tablet bilgisayar kullanmadığı (%32.2) görülmektedir. İki çocuk ise "baban tablet bilgisayar kullanıyor mu?" sorusuna cevap vermemiştir.

Tablo 17. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Kardeşlerinin Tablet Bilgisayar Kullanma Durumlarına İlişkin Dağılımları

Kardeşin tablet bilgisayar kullanıyor mu?	f	%
Evet	45	60.0
Hayır	30	40.0
Toplam	75	100.0

Araştırmaya katılan çocuklarının görüşüne göre 45 çocuğun kardeşinin tablet bilgisayar kullandığı (% 60), 30 çocuğun kardeşinin ise tablet kullanmadığı (%40) görülmektedir.

Tablo 18. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Tablet Bilgisayar Kullanmaları İçin İzin Verilme Durumlarının Dağılımı

Tablet bilgisayar kullanmana annen-baban izin veriyor mu?	f	%
Belirtilmemiş	4	4.4
Evet	72	80.0
Hayır	14	15.6
Toplam	90	100.0

Tablo 18. incelendiğinde, çocukların görüşüne göre, 72 anne-babanın (%84.5), çocuğuna, tablet bilgisayar kullanmasına izin verdikleri, sadece 14 anne babanın (%15.6) ise izin vermediği görülmektedir.

Tablo 19. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Tablet Bilgisayarı Kiminle Birlikte Kullandığına İlişkin Dağılımları.

Tablet bilgisayarı genelde kim ile kullanıyorsun?	f	%
Kendisi	50	55.6
Annesi	12	13.3
Kardeşi	12	13.3
Belirtilmemiş	9	10.0
Babası	6	6.7
Diğer	1	1.1
Toplam	90	100.0

Tablo 19'da çocukların tablet bilgisayarı birinci sırada kendi başına kullandıkları (%55.6), ikinci sırada annesi (%13.3) ve kardeşi (%13.3) ile kullandıkları görülmektedir. Ayrıca evde tablet bilgisayarı kiminle kullandığını belirtmeyen çocuk sayısı da 9 olarak belirlenmiştir (%10).

Tablo 20. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Evlerinde Akıllı Telefon Olup Olmama Durumlarına Göre Dağılımı

Evde akıllı telefonunuz var mı?	f	%
Var	114	70.4
Yok	48	29.6
Toplam	162	100.0

Tablo 20'ye göre araştırmada yer alan 162 çocuktan, 114 çocuğun (%70,4) evlerinde akıllı telefonun olduğu, 48'inde ise (%29.6) evlerinde akıllı telefon olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 21. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Akıllı Telefon Kullanmayı Sevip Sevmeme Durumlarına Göre Dağılımı

Akıllı telefonu kullanmayı seviyor musun?	f	%
Belirtilmemiş	1	0.9
Evet	107	93.9
Hayır	6	5.3
Toplam	114	100.0

Araştırmaya katılan, evlerinde akıllı telefon bulunan (f=114), 5-6 yaş çocukların 107'si (%93.9) akıllı telefon kullanmayı severken, 6 çocuğun (%5.3) akıllı telefon kullanmayı sevmediğini belirtmiştir.

Tablo 22. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Akıllı Telefon Kullanma Nedenlerine Göre Dağılımı

Akıllı telefon kullanmayı neden seviyorsun?	f	%
İçinde oyunlar var, müzik dinleniyor	50	43.9
Belirtilmemiş	39	34.2
Çok akıllı ve güzel olduğu için	8	7.0
İnternete girebildiğim için	6	5.3
Diğer	5	4.4
Dokunmatik olduğu için	2	1.8
Görerek aradığımız için	1	0.9
İşlemler basit oluyor	1	0.9
Yakınlarımı arıyorum	1	0.9
Toplam	114	100.0

Evlerinde akıllı telefon bulunan 5-6 yaş çocuklarından 50'sinin "içinde oyunlar var, müzik dinleniyor" cevabı verdikleri görülmektedir (%43.9). Tablo 22'de ayrıca çocuklardan 39'unun akıllı telefonu neden seviyorsun sorusuna cevap vermedikleri belirtilmektedir (%34.2).

Tablo 23. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Akıllı Telefon İle Neler Yaptıklarına İlişkin Dağılımlar

Akıllı telefon ile neler yapıyorsun?	f	%
Oyun Oynuyorum	48	42.1
Oyun oynuyorum, Fotoğraf çekiyorum, Müzik dinliyorum	16	9.9

Fotoğraf Çekiyorum	9	7.9
Belirtilmemiş	9	7.9
Müzik Dinliyorum	4	3.5
Oyun oynuyorum, İnternete giriyorum.	2	1.8
Oyun oynuyorum, Televizyona bağlayıp internete giriyorum	2	1.8
Resimlere bakıyorum, Oyun oynuyorum	2	1.8
Oyun oynuyorum, Konuşuyorum	2	1.8
Abim İzin Vermiyor	2	1.8
Ablamla Konuşuruz	1	0.9
Abim ile İngilizce dinliyoruz	1	0.9
Oyun Oynuyorum, Video İzliyorum	1	0.9
Babama Bir Şeyler Yüklüyorum	1	0.9
Bana Vermiyorlar	1	0.9
Annemde var	1	0.9
Bir Şeyler Yazıyorum	1	0.9
Dayımı Arıyorum, Oyun Oynuyorum	1	0.9
Dedemi Arıyorum	1	0.9
Facebook'a Bakıyorum	1	0.9
Fotoğraf Çekiyorum ve Facebook Var	1	0.9
Gösteri İzliyorum	1	0.9
Her Şeyi Yaparım	1	0.9
Oyun Oynuyorum, Facebook tan Oyun Yüklüyorum	1	0.9
Fotoğraf Çekiyorum, Video Çekip İzliyorum	1	0.9
Oyun Oynuyorum, Çizgi Film İzliyorum	1	0.9
Kullanmıyorum	1	0.9
İnternete Bakarım	1	0.9
Toplam	114	100.0

Tablo 23 incelendiğinde çocukların evde akıllı telefon ile en çok oyun oynadıkları görülmektedir (%42.1). Ardından sırayla oyun oynadıkları, fotoğraf çektikleri ve müzik dinledikleri (%9.9), fotoğraf çektikleri (%7.9), müzik dinledikleri (%3.5), oyun oynadıkları, internet girdikleri (%1.8), televizyona bağlayıp internete

girdikleri (%1.8), resimlere bakıp oyun oynadıkları (%1.8) ve oyun oynayıp konuştukları (%1.8) belirlenmiştir.

Tablo 24. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Kardeşlerinin Akıllı Telefon Kullanma Durumlarına İlişkin Dağılımlar

Kardeşin akıllı telefon kullanıyor mu?	f	%
Evet	55	58.5
Hayır	39	41.5
Toplam	94	100.0

Araştırmaya katılan çocuklarının görüşüne göre 55 çocuğun kardeşinin akıllı telefon kullandığı (%48.2), 39 çocuğun kardeşinin ise akıllı telefon kullanmadığı (%34.2) görülmektedir.

Tablo 25. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Akıllı Telefon Kullanmalarına İzin Verilip Verilmeme Durumlarına İlişkin Dağılımlar

Akıllı telefon kullanmana annen-baban izin veriyor mu?	f	%
Evet	92	68.6
Hayır	42	31.4
Toplam	134	100.0

Tablo 25. incelendiğinde, çocukların görüşüne göre, 92 anne-babanın (%68.6), çocuğunun, akıllı telefon kullanmasına izin verdikleri, 42 anne-babanın (%31.4) ise izin vermediği görülmektedir.

Tablo 26. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Akıllı Telefonu Kim İle Birlikte Kullandıklarına İlişkin Dağılımlar

Akıllı telefonu genelde kim ile kullanıyorsun?	f	%
Kendisi	62	54.4
Annesi	22	19.3
Babası	12	10.5
Belirtilmemiş	11	9.6
Kardeşi	7	6.1
Toplam	114	100.0

Tablo 26'da çocukların akıllı telefonu birinci sırada kendi başına kullandıkları (%54.4), ikinci sırada annesi (%19.3) ve üçüncü sırada babası (%10.5) ile kullandıkları görülmektedir. Ayrıca evde akıllı telefonu kiminle kullandığını belirtmeyen çocuk sayısı da 11 olarak belirlenmiştir (%9.6).

Tablo 27. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Televizyon İzlemeyi Sevip Sevmeme Durumlarına İlişkin Dağılımlar

Televizyon izlemeyi seviyor musun?	f	%
Evet	158	97.5
Hayır	4	2.5
Toplam	162	100.0

Araştırmaya katılan çocukların 158'si (%97.5) televizyon izlemeyi sevdiklerini söylerken, 4 çocuk (%2.5) sevmediğini belirtmiştir.

Tablo 28. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Televizyon İzlemeyi Neden Sevdiklerine İlişkin Dağılımlar

Televizyon izlemeyi neden seviyorsun?	f	%
Çünkü çizgi film var / çizgi film izliyorum	84	51.9
Belirtmemiş	42	25.9
Çünkü çok eğlenceli ve güzel	16	9.9
Dizi filimler / en sevdiğim programlar var	11	6.8
Bazen beyin geliştirici şeyler	1	0.9
Bazen izliyorum	1	0.9
Çünkü ona baktığım için	1	0.9
Daha yeni aldık	1	0.9
Değişik şeyler var	1	0.9
Gözlerim ağrıyor	1	0.9
Heyecanlı oluyor	1	0.9
İyi bir şey olduğu için	1	0.9
Müzikli olduğu için	1	0.9
Toplam	162	100.0

Araştırmada yer alan örnek grubunun, "Televizyon izlemeyi neden seviyorsun?" sorusuna verdikleri cevapların betimsel istatistikleri Tablo 28'de belirtilmektedir. Tablo 28 incelendiğinde çocuklardan 84'ünün "çizgi film izliyorum" cevabı verdikleri görülmektedir (%51.9). Tablo 28'de ayrıca çocuklardan 42'sinin televizyon izlemeyi neden seviyorsun sorusuna cevap vermedikleri belirtilmektedir (%25.9). Televizyon izleme nedenleri ardından sırayla "çünkü çok eğlenceli ve güzel" (%9.9), "dizi filmler ve sevdikleri programlar" (%.8) olarak belirlenmiştir.

Tablo 29. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Hangi Tür Programları İzlemeyi Sevdiklerine İlişkin Dağılımlar

Hangi tür programları izlemeyi seviyorsun?	f	%
Çizgi Film	111	68.5
Çizgi Film, Film, Belgesel	27	16.7
Çizgi Film, Diziler	10	6.2
Çizgi Filme ve Reklamlar	9	5.9
Çizgi Film / Polis, Komedi ve Korku Filmleri / Haber ve Hava Durum	5	3.1
Toplam	162	100.0

Tablo 29. incelendiğinde, araştırmaya katılan çocukların 111'inin televizyonda en çok sadece çizgi film izlemeyi sevdikleri görülmektedir (% 68.5). Çalışma grubunda yer alan 27 çocuğun "çizgi film, film ve belgesel" izlemeyi sevdikleri, 10 çocuğun "çizgi film ve dizi" izlemeyi sevdiği, 9 çocuğun "çizgi film ve reklamlar" izlemeyi sevdiği ve 5 çocuğun "çizgi film, polis, komedi ve korku filmleri/haber ve hava durumu izlemeyi sevdiği belirlenmiştir.

Tablo 30. Çocukların Televizyonda İzlemeyi Sevdikleri Program İsimlerine Göre Ortaya Çıkan Program Türlerine İlişkin Dağılım

Çocukların TV'de izlemeyi sevdikleri program isimlerine göre ortaya çıkan program türleri	f	%
Birden fazla çizgi film	78	48.1
Özellikle bir çizgi film	42	25.9
Program ayırt etmeden hepsini sevenler	7	4.3
Belli bir program ismi söylemeyenler	7	4.3
Birden fazla dizi	5	3.1
Çizgi film ve dizi	5	3.1
Belgesel ve çizgi film	4	2.5
Animasyon filmleri	3	1.9
Sadece dizi	2	1.2
Birden fazla film	2	1.2
Yarışma ve çizgi film	2	1.2
Çizgi film ve Türk sineması	1	0.6
Animasyon filmleri ve dizi	1	0.6
Spor programı ve dizi	1	0.6
Dizi, çizgi film ve müzik programı	1	0.6
Reklam	1	0.6

Toplam	162	100.0
--------	-----	-------

Tablo 30 incelendiğinde çocukların izlemeyi sevdiği program isimlerine göre %48.1'inin birden fazla çizgi filmi izledikleri, %25.9'unun ise özellikle tek bir çizgi filmi izledikleri anlaşılmaktadır. Tablo 30'da ayrıca çocukların izlemeyi sevdiği program isimlerine göre birden fazla dizi izleyenler (%3.1), belgesel ve çizgi film (%2.5) izleyenler ile sadece dizi izleyenlerinde (%1.2) yer aldığı görülmektedir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Okul öncesi dönem çocuklarının ev ortamındaki teknolojik araçlarla ilgili algılarını ortaya koymayı amaçlayan bu araştırmanın bulgularına göre çocukların çoğunluğunun evinde taşınabilir bilgisayar, tablet bilgisayar, akıllı telefon; tamamının evinde ise televizyon bulunmaktadır. Türkiye'de teknolojik araçların kullanım oranları, son 20 yıldır büyük bir hızla artmıştır. Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2015 yılının Nisan ayında gerçekleştirdiği araştırmaya göre 16-74 yaş grubundaki bireylerde bilgisayar ve internet kullanım oranları sırasıyla % 54.8 ve % 55.9 olarak belirlenmiştir. Bu oranlar erkeklerde % 64.0 ve % 65.8 iken, kadınlarda % 45.6 ve % 46.1'dir. Bilgisayar ve internet kullanım oranları, 2014 yılında % 53.5 ve % 53.8 olarak belirlenmiştir (TÜİK, 2015). Aynı araştırmada, evlerin % 96.8'inde cep telefonu veya akıllı telefon bulunurken, sabit telefon bulunma oranı % 29.6 olduğu görülmektedir. Aynı dönemde evlerin % 25.2' sinde masaüstü bilgisayar, % 43.2'sinde taşınabilir bilgisayar ve % 20.9'unda internete bağlanabilen TV bulunmaktadır (TÜİK, 2015). Görüldüğü gibi bu araştırmadaki çalışma grubundaki çocukların evlerinde teknolojik araçların yaygınlığı, Türkiye genelinde yapılan çalışma ile de örtüşmektedir. Ev ortamında teknolojik araçların çeşitliliği artmaktadır. Chaudron (2015) Avrupa Komisyonu tarafından finanse edilen Küçük Çocuklar (0-8) ve Dijital Teknoloji Raporu'nda yedi ülkeye (Belçika, Çek Cumhuriyeti, Finlandiya, Almanya, İtalya, Rusya ve İngiltere) dayalı olarak incelemelere yer verilmiştir. Chaudron (2015) raporda "digital evler" ifadesine yer vererek çocukların medya açısından son derece zengin imkanlara sahip evlerde büyüdüklerini ifade etmiştir. İngiltere'de 2012-2013 yılları arasında bir yıl süresinde 5-15 yaş arası çocukların tablet kullanımlarının %14'den %41'e çıktığı belirtilmiştir (OFCOM, 2013). İsveç'te de üç yaş çocuklarının %25'i, 5 yaş çocuklarının % 50'si, 3-4 yaş çocuklarının ise % 70'i her gün düzenli olarak internet kullandıkları belirlenmiştir (Holloway, Green ve Livingstone, 2013). Bu araştırma sonuçları değerlendirildiğinde, okul öncesi dönem çocuklarının teknoloji kullanımlarında dünya genelinde bir artış olduğu söylenebilir.

Çocukların görüşlerine göre annelerinin ve babalarının da büyük çoğunluğu, taşınabilir bilgisayar kullanırken; çoğunluğu tablet bilgisayar kullanmaktadır. Kardeşlerin de yarısından fazlasının taşınabilir, tablet bilgisayarları ve akıllı telefonları kullandıkları ortaya konulmuştur. Görülmektedir ki, aile bireyleri arasında teknolojik araç kullanımı yaygındır. Bunun yanı sıra Chaudron'nun (2015) Küçük Çocuklar (0-8) ve Dijital Teknoloji Raporu'nda, kardeşlerin okul öncesi dönem çocuklarının kitle iletişim araçlarını kullanmalarına yönelik teşvik edici bir unsur olabilmektedir. Çocukların neredeyse tamamı taşınabilir bilgisayar, tablet bilgisayar, akıllı telefonu kullanmayı ve televizyonu izlemeyi sevdiğini belirtmiştir. Çocukların taşınabilir ve tablet bilgisayarları kullanmayı sevme nedenlerinin başında "içinde oyunların olması"; akıllı telefonda "içinde oyunların ve müziğin olması"; televizyonda da "çizgi filmin olması" gelmektedir.

Araştırmanın bulguları, 5-6 yaş çocuklarının oyun, müzik ve çizgi filmlerden kaynaklı olarak teknolojik araçlarla zaman geçirmeyi sevdiklerini ifade etmektedir. Konu ile ilgili araştırmacılar (Chiong ve Shuler, 2010; Gutnick ve diğ., 2011) 4-7 yaş arasındaki çocukların taşınabilir ve tablet bilgisayarda ve akıllı telefonda oyun oynamayı tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Çocukları taşınabilir ve tablet bilgisayarlarla ve akıllı telefonla neler yaptıklarıyla ilgili ilk sırada "oyun oynadıkları" belirlenmiştir. Çocukların televizyonda en çok "çizgi film" izlediklerini ortaya koymuştur. Çocukların en çok sevdikleri program isimlerinden yola çıkarak da program türü olarak birden fazla çizgi filmi sevdikleri görülmektedir. Çizgi filmler, çocuklar için eğitici olarak görülse de çizgi filmlerin de kendi içinde farklı açılardan incelenmesi gerekmektedir. Konuyla ilgili olarak Önür (2003) günümüzdeki çocuk televizyon kanallarının, küreselleşmiş medyanın yerel acentaları olduğunu ifade etmektedir. Bu kanallardaki programların evrensellik ve hümanizm değerleri üzerinde uzlaşım alanı olarak, ortak bir doğa ve toplum portresi oluşturulsa da, bu durum küresel kapitalizmin ideolojisini ve değerlerini meşrulaştırmaktadır (Önür, 2003: 138). Gündüz-Kalan (2010) da ebeveynlerin medya okur-yazarlığı üzerinde bir çalışma gerçekleştirmiştir. Bu çalışmada, 20 anne ve 20 babayla görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bulgulara göre anne-babalar medya okur-yazarlığı kavramı hakkında bilgi sahibi olmadığı, çocukların çocuk kanalları izleterek koruma altın aldıklarını düşünmektedirler. Ancak Gündüz-Kalan (2010), tematik çocuk kanallarındaki çizgi filmlerin geniş bir yaş aralığına hitap ettiğini, bu nedenle şiddet içeren çizgi filmlere de gün içinde rastlanabileceğini, ayrıca bu kanalların aldıkları reklamlarla çocuklara yönelik yiyecek, oyuncak ve etkinlik ürünlerinin reklamlarını da yayınladıklarını, bunun da tüketim alışkanlıkları üzerinde önemli etkiler oluşturabileceğini ifade etmiştir. Cihangir ve Demir (2003) tarafından yapılan çalışmada da Eskişehir'deki 3-6 yaş aralığındaki 170 çocuk ve anne-babaları yer almıştır. Bu araştırmanın bulgularına göre çocuklar genellikle günde ortalama 3-4 saat çizgi film izlemektedirler (Cihangir ve Demir, 2003: 163). Görüldüğü gibi çizgi filmler çocukların televizyonda en çok tercih ettikleri program türünde üst sıralarda yer alabilmektedir. Özellikle son on yılda hızla tablet, taşınabilir bilgisayar da evlerde televizyon gibi vazgeçilmez eşyalar haline almaktadır. Bu nedenle çocukların çizgi film tercihlerinin yanında bilgisayar oyunları da tercihler arasına girmiştir. Sönmez ve Uysal (2005) tarafından yapılan çalışmada, anasınınına devam eden çocukların %34'ü bilgisayarda dövüş oyunları oynamaktadır.

Çocukların büyük çoğunluğu anne ve babasının taşınabilir, tablet bilgisayarlar ve akıllı telefonu kullanmalarına izin vermektedir. Kitle iletişim araçları ne yazık ki son yıllarda anne-babalar için bir eğitim ve disiplin aracı görevini de görebilmektedir. Ancak okul öncesi dönemde çocukların öğrenmeleri açısından en temel araçlarının oyun olması beklenmektedir (Çalışandemir, 2016). Oyunun çocuk için önemi çok uzun yıllar önce Froebel tarafından çocuğun en büyük başarısı, Pestalozzi tarafından da çocuğa verilmiş en önemli hediye olarak ifade edilmiştir (Seven, 2016). Oyun, çocuğun yaşamı öğrenme aracıdır (Çalışandemir, 2016). Okul öncesi eğitim kurumlarında akranlarıyla bir araya gelerek gerçek sosyal dünyaya ilk adımlarını atan çocuklar oyun aracılığı ile birbirleri ile etkileşime girerler. Bu sayede, çocuklar, kendi dünyalarını keşfederken yeni bilgiler öğrenir, iletişim becerileri gelişir. Oyunda üstlendiği rollerle gerçek dünyayı algılamaya çalışan çocuklar, hayat becerileri kazanırlar. Çocukların eğlenerek

öğrenmesini sağlayan oyun; çocukların bilişsel, sosyal ve duygusal yönden desteklenmesinde önemli role sahiptir (Çalışandemir, 2016; Özkılıç Kabul, 2019; McAloney ve Stagnitti, 2009; Swindells ve Stagnitti, 2006). Günümüzde çocukların teknolojik araçları kullanimlarına ayırdıkları sürenin artması ile akranları ile yüz yüze iletişim kurarak oynanan oyunlar yerini teknolojik cihazlar ile bireysel oyunlara bırakmaktadır (Rosen ve diğ., 2014). Unutulmamalıdır ki çocukların teknolojik cihazları kullanimını, oyun oynamayarak kaçırılan fırsatları hiçbir şekilde telafi edemeyecektir. Bu araçlar oyun materyalleri değildir. Bu bağlamda çocukların gelişiminde oyun gibi vazgeçilemez bir öneme sahip olmayacakları söylenebilir. Nitekim Waldorf okullarındaki eğitim sistemi incelendiğinde sınıflarda herhangi bir elektronik aracın yer almadığı görülmektedir (Bayhan ve Bencik, 2008). Kitle iletişim araçları hiçbir işe yaramaz ve kesinlikle olmamalıdır ifadesi gerçekçi olmamakla birlikte kısa sürelerde, yetişkin desteği ve rehberliği ile bilgi aktarımına dayalı etkinlikler çocuklar için eğitici olabilmektedir (Aktaş-Arnas, 2004). Örnek olarak Aktaş-Arnas, Bilaloğlu ve Aslan (2007), okul öncesi eğitim sınıflarında bilgisayarın kullanimında öncelikle öğretmenin çocuklarla bireysel ya da 2-3 kişilik küçük gruplarla çalışmaya başlamalarını önermektedirler. Ev ortamında da yetişkinin çocukla birlikte konuşup soru sorarak etkileşime girmesi önemlidir.

Çocukların çoğunluğu taşınabilir, tablet bilgisayarları ve akıllı telefonu tek başına kullandığını belirtmiştir. Çocukların kitle iletişim araçlarıyla baş başa kalmaları, zararlı mesajlar, görüntülerle karşılaşma olasılıklarını arttırabilmekte ve zarar verebilecek uyarılara karşı savunmasız kalmalarını da beraberinde getirmektedir. Üstelik taşınabilir, tablet bilgisayarlar ve akıllı telefonların dokunmatik özelliklerinden dolayı televizyona göre çocuklar rahatlıkla farklı web sayfalarında gezinebilirler. Bu kullanım özelliği, çocuklar tek başlarına olduklarında onların neyi izlediğini kontrol etmeyi daha da güçleştirebilmektedir. TBMM'nin Komisyon Raporu'na (2012) göre çocuklar internete girdiklerinde çoğunlukla tanımadıkları kişilere güvenerek kişisel bilgilerini paylaşmakta ve akran istismarı, cinsel istismar ve çocuk pornografisi gibi önemli risklerle karşılaşabilmektedirler. Montessori'nin kuramında ifade ettiği üzere, okul öncesi dönem çocuğu emici zihin ile adeta sünger gibi emerek çevresindeki olumlu ve olumsuz tüm uyarıları içselleştirebilmektedir (Çakıroğlu-Wilbrandt, 2013). Bu nedenle okul öncesi dönemde çocukları kitle iletişim araçlarını kısa süreler boyunca ve mutlaka bir yetişkin rehberliğinde kullanmaları gerekmektedir. Okul öncesi dönem çocukları için anne-babaları ile etkileşim içinde bulunmak da önemli bir ihtiyaçtır. Günümüzde annelerin de iş hayatında aktif olarak yer alması, çalışan annelerin sayısının artışı, anne-babaların çalışma saatleri de düşünüldüğünde çocukların anne-babalarıyla geçirdikleri sürelerde de azalma söz konusudur. Ancak çalışmalar, anne-babaların çocuklarıyla oyun oynamasının, kaliteli zaman geçirmesinin çocuğun gelişimine önemli katkılar sağlayabileceğini ortaya koymaktadır (Ecirli, 2016).

Yapılan araştırmalardan da görüldüğü üzere mevcut araştırmanın bulguları, kitle iletişim araçlarının okul öncesi dönem çocuklarının hayatında gittikçe daha fazla yer almaktadır ve bu artık sadece televizyonla sınırlı değildir. TÜİK (2013) tarafından 06-15 yaş grubu çocuklar arasında gerçekleştirilen araştırmada, bilgisayar kullanma yaşı ortalama 8 olarak belirtilmiştir. Yaklaşık iki yıl sonra gerçekleştirilen bu çalışmada 5 yaşından itibaren çocukların bilgisayar ve akıllı telefon kullanmaya başladıkları

görülmektedir. Türkiye’de küçük çocukların kitle iletişim araçlarıyla etkileşimlerinin oldukça hızlı bir seyir izlediği ifade edilebilir. Çocuk Hakları Sözleşmesi’nin (1989) 31. maddesinde çocukların boş zamanlarını değerlendirme, oynama ve yaşına uygun eğlence etkinliklerde bulunma, kültürel ve sanatsal yaşama serbestçe katılma hakkı ifade edilmiştir. Çocuklar kitle iletişim araçlarıyla çok zaman geçirerek oyun ve yaşına uygun etkinliklerden uzak kalmış olacaktır.

Çalışmanın sonuçları doğrultusunda, Türkiye’de okul öncesi dönem çocuklarının kitle iletişim araçlarıyla etkileşimlerinin deneysel ve boylamsal çalışmalar da ele alınması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda, anne-babalara, okul öncesi öğretmen adaylarına ve öğretmenlerine medya okur-yazarlığı, oyunla öğretim eğitimleri verilmelidir. Deneysel çalışmalarla, bu eğitimlerin etkileri ele alınmalıdır. Boylamsal çalışmalarla kitle iletişim araçlarının Türk çocukları üzerindeki etkileri incelenmelidir. Çalışmalar genellikle televizyon üzerinde yoğunlaşmakta ancak gelişmelere paralel olarak bilgisayar, tablet, akıllı telefon ile ilgili de çalışmalar arttırılmalıdır. RTÜK, TRT, Milli Eğitim Bakanlığı, Üniversiteler ve Sivil Toplum Kuruluşları’nın işbirliği ile gerçekleştireceği çalışmalar sonucunda televizyonlardaki çocuk kanalları ve diğer kanallar küçük çocuklara yönelik olumsuz etkileri azaltabilecek düzenlemelere gidilmelidir. Kitle iletişim araçları ile medya okur-yazarlığına, çocukların oyunla oynamalarının önemine ve anne-baba-çocuk etkileşimine dikkat çekilmelidir. Okul öncesi eğitimi öğretmenleri aile katılımı etkinlikleri ile anne-babanın çocuklarıyla düzenli zaman geçirmelerini desteklemelidir.

KAYNAKLAR

AKTAŞ-ARNAS, Y. (2004). *Okul öncesi dönemde matematik eğitimi*. Adana: Nobel Yayıncılık.

AKTAŞ-ARNAS, Y., Bilaloğlu G. R. ve Aslan D. (2007). *Okul öncesi dönemde fen eğitimi*. Ankara: Kök Yayıncılık.

American Academy of Pediatrics. (2013). Letter to Federal Communications Commission on, 20 Aralık 2015 tarihinde <http://apps.fcc.gov/ecfs/document/view?id=7520941318> adresinden erişilmiştir.

ARAL, N. ve Doğan Keskin, A. (2018). Ebeveyn bakış açısıyla 0-6 yaş döneminde teknolojik araç kullanımının incelenmesi. *Addicta: The Turkish Journal on Addiction*, 5, 317–348.

AYAS, T., ve Horzum, M. (2013). Relation between depression, loneliness, self-esteem and internet addiction. *Education*, 133(3), 283-290.

BAYHAN, P. ve Bencik, S. (2008). Erken çocukluk dönemi programlarından Waldorf yaklaşımına genel bir bakış. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 26: s. 15-25.

BENCİK-Kangal, S. ve Özkızıklı, S (2014). Teknoloji ve Eğitim, Pınar Bayhan (Ed.), *Her yönüyle okul öncesi eğitim* (s.131-153), Ankara: Hedef Yayıncılık.

BİLGE, F. (2012). Bir grup ilköğretim öğrencisinde bilgisayara yönelik bağımlılık eğilimi değerlendirmesi. **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 43, 96-105.

BUCKLEİTNER, W. (2009). Pocket Rocket: The Past, and Future of Children's Portable Computing, Allison Druin (Ed.), **Mobile Technology for Children Designing for Interaction and Learning**. USA: Morgan Kaufmann.

Center on Media and Human Development, School of Communication, Northwestern University (2013). Parenting in the Digital Age. 11 Aralık 2015 tarihinde http://web5.soc.northwestern.edu/cmhd/wp.content/uploads/2013/05/Parenting-Report_FINAL.pdf adresinden erişilmiştir.

CHAUDRON, S. (2015). *Young Children and Digital Technology. A qualitative exploratory study across seven countries. European Commission Joint Research Centre Institute for the Protection and Security of the Citizen*. 15 Haziran 2016 tarihinde <http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC93239/lbna27052enn.pdf> adresinden erişilmiştir.

CHİONG, C. ve Shuler, C. (2010). *Learning: Is there an app for that? New York*. 14 Haziran 2016 tarihinde http://wwwtc.pbskids.org/read/files/cooney_learning_apps.pdf adresinden erişilmiştir.

CİHANGİR, S. ve Demir, Y. (2003). 3-6 yaş çocuklarının ve ebeveynlerinin televizyon izleme alışkanlıklarının incelenmesi (ss.163). *OMEP Dünya Konsey Toplantısı ve Konferansı. Kültürlerin Buluşması: Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitimine Yansımaları* 5-11 Ekim 2003 Kuşadası Bildiri Özet Kitapçığı.

Common Sense Media, (2013). Zero to Eight Children's Media Use in America 2013. 22 Aralık 2015 tarihinde http://cdn2d7.ec.common sense media.org/sites/default/files/uploads/about_us/zero-to-eight-20131.pdf adresinden erişilmiştir.

ÇAKIROĞLU-WİLBANDT, E. (2013). **Maria Montessori yöntemiyle çocuk eğitimi sanatı. Eğitimciler ve ebeveynler için el kitabı**. İstanbul: Sistem Yayıncılık.

ÇALIŞANDEMİR, F. (2016). *Oyunun önemi*. H. Gülay Ogelman (Ed.). **Yaşamın ilk yıllarında oyun: Oyuna çok yönlü bakış**. 2. Baskı. (ss. 17-33). Ankara: Pegem Yayıncılık.

Çocuk Hakları Sözleşmesi (1989). UNICEF, Türkiye.

DEMİREL, E. N. (2018). Ortaokul öğrencilerinin akıllı telefon kullanımı ile sosyal ilişkileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi

DONOHUE, C. (2015). Technology and digital media as tools for teaching and learning in the digital age. In C. Donohue (Ed.), **Technology and digital media in the early years: Tools for teaching and learning** (pp. 21–35). New York, NY: Routledge.

ECİRLİ, H. (2016). *Anne-baba-çocuk ve oyun*. H. Gülay Ogelman (Ed.). **Yaşamın ilk yıllarında oyun: Oyuna çok yönlü bakış**. 2. Baskı. (ss.295-315). Ankara: Pegem Yayıncılık.

FOX, J. E. ve Schirrmacher, R. (2014). **Çocuklarda sanat ve yaratıcılığın gelişimi** (N. Aral, G. Duman Çev.Ed.). Ankara: Nobel.

GENÇ, Z. (2014). Parents perceptions about the mobile technology use of preschool aged children. **Procedia -Social and Behavioral Sciences**, 146, 55-60.

GİLL, T. G. (2007). Using the tablet PC for instruction, **Decision Sciences Journal of Innovative Education**, 5, 1.

GREENFIELD, P. M., ve Subrahmanyam, K. (2003). Online discourse in a teen chatroom: New codes and new modes of coherence in a visual medium. **Journal of Applied Developmental Psychology**, 24(6), 713-738.

GUTNICK, A. L., Robb, M., Takeuchi, L., Kotler, J., Bernstein, L. ve Levine, M. H. (2011). *Always connected*. 14 Haziran 2016 tarihinde http://www.joanganzcooneycenter.org/wpcontent/uploads/2011/03/jgcc_alwaysconnected.pdf adresinden erişilmiştir.

GÜNDÜZ Kalan, Ö. (2010). Medya okuryazarlığı ve okul öncesi çocuk: Ebeveynlerin medya okur yazarlığı bilinci üzerine bir araştırma. **İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi**, S. 39: s. 59-73.

GÜNGÖR, H., Gülay Ogelman, H., Erten Sarıkaya, H. ve Körükçü, Ö. (2015).Okul Öncesi Dönem Çocukları ve Mobil Araçlar. **Uluslararası Aile Çocuk ve Eğitim Dergisi**, 6, 1-24.

HOLLOWAY, D., Green, L. Ve Livingstone, S. (2013). *Zero To Eight. Young Children And Their Internet use*. 14 Haziran 2016 tarihine http://eprints.lse.ac.uk/52630/1/Zero_to_eight.pdf adresinden erişilmiştir.

İNAM, A. (1999). **Teknoloji benim neyim oluyor?**, Ankara: ODTÜ Geliştirme Vakfı Yayıncılık ve İletişim A. Ş. Yayıncılık.

JOHNSON, G. M. (2006). Internet use and cognitive development: a theoretical framework. **E-Learning**, 4, 565-573

KARABULUT, B. (2018). Lise öğrencilerinin tablet bilgisayar kabul düzeylerinin araştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.

KARASAR, N. (2006). **Bilimsel araştırma yöntemi**, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

KUMCAĞIZ, H. ve Gündüz, Y. (2016). Üniversite öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığı ve psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişki. **Uluslararası Yüksek Eğitim Dergisi**, 5(4), 144-156.

LAWRENCE, A. C., Narayan, M. S., ve Choe, D. E. (2020). Association of Young Children's Use of Mobile Devices With Their Self-regulation. **JAMA pediatrics**.

MATSUMOTO, M., Aliagas, C., Morgade, M., Corroero, C., Galera, N., Roncero, C. ve Poveda, D. (2016) Young Children (0-8) And Digital Technology, A Qualitative Exploratory Study - National Report, ISPAIN. 22 Haziran 2016 tarihinde https://ddd.uab.cat/pub/estudis/2016/145656/Aliagas_Poveda_08SpanishReport_Final_v3_Feb2016.pdf adresinden erişilmiştir.

MCALONEY, K. ve Stagnitti, K. (2009). Pretend play and social play: the concurrent validity of the child-initiated pretend play assessment. **International Journal of Play Therapy**, 18 (2), 99-113.

OFCOM, (2013). Children and Parents: Media Use and Attitudes Report. 15 Haziran 2016 tarihinde [http://stakeholders.ofcom.org.uk/binaries/research/media-literacy/october 2013/research07Oct2013.pdf](http://stakeholders.ofcom.org.uk/binaries/research/media-literacy/october%202013/research07Oct2013.pdf) adresinden erişilmiştir.

ORDE, H. ve Durner, A. (2016). Basic Data Children and Media 2016 Current surveys and research on media use among children in Germany. International Central Institute for Youth and Educational Television (IZI). 22 Haziran 2016 tarihinde http://www.br-online.de/jugend/izi/english/Basic_Data_Children_and_Media.pdf adresinden erişilmiştir.

ÖNÜR, N. (2003). Postmodern çocukluğun inşasında çocuk televizyonları: Fox Kids Tv örneği, (ss: 138-139). OMEP Dünya Konsey Toplantısı ve Konferansı. *Kültürlerin Buluşması: Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitime Yansımaları. 5-11 Ekim 2003 Kuşadası Bildiri Özet Kitapçığı*

ÖZKAN, B. (2017). Anne görüşlerine göre 5-6 yaş çocukların bilgisayar/tablet kullanım düzeyleri. **The Journal of Academic Social Science**, 5(54), 390-399.

ÖZKILIÇ Kabul, N. D. (2019). Üç yaş çocuklarda teknolojik alet kullanımının sosyal beceri, oyun becerisi ve dil gelişimi üzerindeki etkilerinin incelenmesi. Yayınlanmamış doktora tezi. İstanbul: Maltepe Üniversitesi.

PAGANİ, L.S., Fitzpatrick, M.A., Barnett, T.A. ve Dubow, E. (2010). Prospective Associations Between Early Childhood Television Exposure and Academic, Psychosocial, and Physical Well-being by Middle Childhood. **Archives of Pediatric and Adolescent Medicine**, 164 (5), 425-431.

RADESKY JS, Weeks HM, Ball R, et al. (2020). Young children's use of smartphones and tablets. **Pediatrics**, 146(1).

RİDEOUT, V. J., ve Hamel, E. (2006). **The media family: Electronic media in the lives of infants, toddlers, and preschoolers and their parents**. Menlo Park, CA: Kaiser Family Foundation

ROSEN, L. D., Lim, A., Felt, J., Carrier, L. M., Cheever, N. A., Lara-Ruiz, J., & Rokkum, J. (2014). Media and technology use predict well-being among children, preteens and teenagers independent of the negative health impacts of exercise and eating habits. **Computers in Human Behavior**, 35, 364–375.

SEVEN, S. (2016). *Oyunun tarihçesi*. H. Gülay Ogelman (Ed.). **Yaşamın ilk yıllarında oyun: Oyuna çok yönlü bakış**. 2. Baskı. (ss. 33-49). Ankara: Pegem Yayıncılık.

SÖNMEZ, S. ve Uysal, A. (2005). Anasınınına devam eden çocukların televizyon, bilgisayar video oyunlarını kullanma durumları. 2. *Uluslararası Çocuk ve İletişim Konferansı'nda Sunulmuş Bildiri*. İstanbul Üniversitesi.

SWİNDELLS, D. ve Stagnitti, K. (2006). Pretend play and parents' view of social competence: The construct validity of the child-initiated pretend play. **Australian Occupational Therapy Journal**, 53, 314-324.

ŞALCI, O., Karakaya, K. ve Tatlıeşme, S. (2018). Akıllı cihaz kullanımının 3-6 yaş çocukların gelişimine etkisinin okul öncesi öğretmenleri görüşleri açısından değerlendirilmesi. **Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 4, 53-63.

TBMM'nin Komisyon Raporu (2012). TBMM Bilgi Toplumu Olma Yolunda Bilişim Sektöründeki Gelişmeler İle İnternet Kullanımının Başta Çocuklar, Gençler ve Aile Yapısı Üzerinde Olmak Üzere Sosyal Etkilerinin Araştırılması Meclis Komisyonu Raporu, S sayısı 381.

TUİK (2013). 06-15 Yaş Grubu Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanımı ve Medya (2013). 14 Haziran 2016 tarihinde <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=15866> adresinden erişilmiştir.

TUİK (2015). Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması (2015). 14 Haziran 2016 tarihinde <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=18660> adresinden erişilmiştir.

TUİK (2016). Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması (2016). 20 Haziran 2020 tarihinde <http://tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21779> adresinden erişilmiştir.

TUİK (2017). Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması (2017). 20 Haziran 2020 tarihinde <http://tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24862> adresinden erişilmiştir.

ULUSOY, A., ve Bostancı, M. (2014). Çocuklarda sosyal medya kullanımı ve ebeveyn rolü. *International Journal of Social Science*, 28, 559-572

VALKENBURG, P. M., ve Peter, J. (2009). Social consequences of the Internet for adolescents: A decade of research. *Current directions in psychological science*, 18(1), 1-5.

ZEHİR, H., Zehir, K., Yalçın, F. A., ve Yalçın, M. (2019). Okul Öncesi Dönemde Çocukların Teknolojik Araç Kullanımı ve Ailelerin Bu Araçların Kullanımını Sınırlandırmada Kullandığı Stratejiler. *Current Research in Education*, 5(2), 88-103.